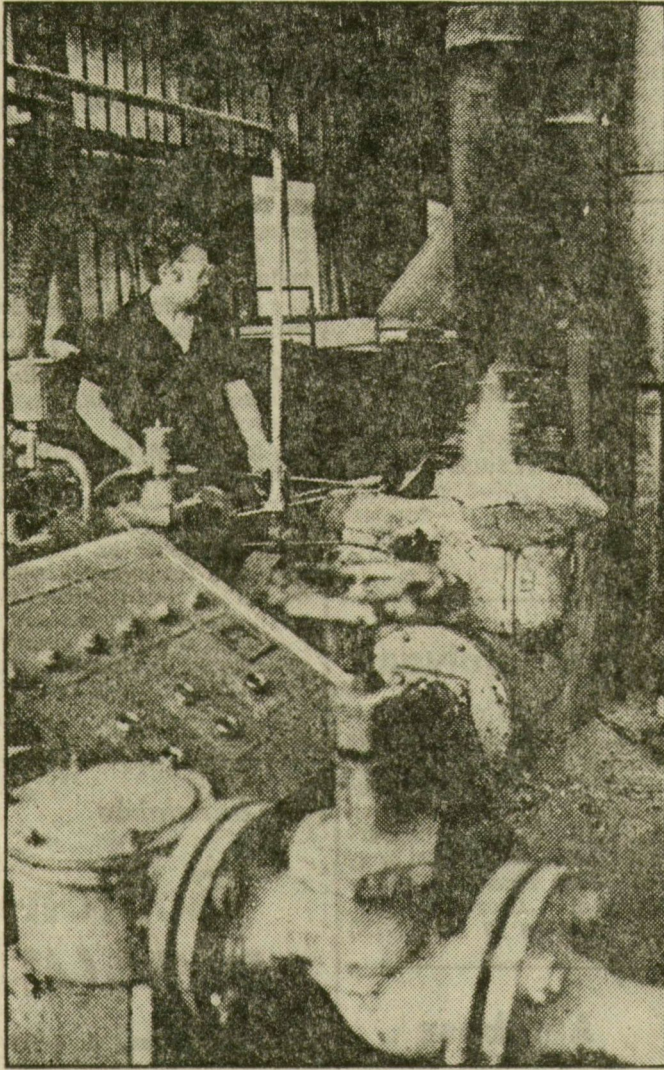

Van mit formába önteni

Hyenkor télen az öntőformák, kemencék, környékén sem elviselhetetlen a hőség. A jellegzetes szagú kipárolgó gőzök, gázok szokatlanok a betoppánzó jövevény számára. Láthatóan nem egy „fehér köpenyes” munkahely.

Ha a gyártási folyamatra nem is a kézi hórúkk a jellemző, az automatizáltól még messze jár. Míg a soron szivattyúalkatrész formálódik, az emberek egy most elkészült kísérleti formát állnak körül. Kíváncsiak, vajon jól sikerült-e megszerkeszteni, bírja-e a gyakorlat próbáját. A Szegei Vas- és Fémöntőde egészére is jellemző, hogy időről időre újra kell „szerkeszteni” az elképzeléseket. Tavaly ismerős gyári dolgozóktól hallottam aggodó szavakat. Egyre kevesebb a munka, veszélyben érzik az állásukat. Igazgatóváltásra is sor került. Most *Habozsi László*tól várják, találja meg a túlélés járható útját.

— Az öntődék többsége veszteséges, mi szerény nyereséggel zártunk. A piaci helyzet romlását, elsősorban a nagy felhasználó közötti járműgyártás visszaesését megérezte. Tavaly 10 százalékkal csökkent a termelésünk, s közel ilyen arányban kellett a létszámunkat is lefaragni. Reális célnak érzem, hogy ezen a szinten stabilizáljuk magunkat.

— Gondolom ezért tenni is kellett valamit.

— Gyárunkban háromszázan dolgozunk. Méretünkben adódóan élni tudunk a kisvállalat sajátosságával, rugalmasságával. Ha valaki bejön, egy mintával és rendeléssel, pár nap múlva viheti az árut. Olasz és német exporttal is próbálkozunk. Saját magunk bonyolítjuk az üzletet, elfogadható árat sikerült elérnünk. Míg a németeknek eladott termékeink révén 2 márkát kapunk egy kiló öntvényért, beföldön ez csak 1-1,5 márkára jön ki.

— Érdekes megközelítés. Mások az exportot számolják át forintra, ön ezt fordítva teszi.

— Tisztább a kép, ha világi piaci árakban gondolkodunk. Biztatást ad, láthatjuk

belőle, versenyképesek vagyunk.

— Csodálnám, ha gondmentes lenne az életük.

— A Szovjetunióból és Csehszlovákiából kapjuk a nyersvasat és a kokszt. Mióta ezt dollárért adják, drágább lett számunkra. A nyersvas szállítása akadózik, így a folyamatos termelés érdekében többhónapos készletet kell raktáron tartani. Mindezt nem könnyű pénzügyileg fedezni, főleg ha azt is beszámítjuk, hogy vevőink határidőn túli tartozása 20-25 millió forinttal meghaladja a miénket.

— Fejlesztésre gondoltak-e?

— Ez akkor lenne aktuális, ha a felhasználó gépipar igényelné a felújítást. Erre még várhatunk pár évet. Le-

hetne korszerűbb technikát beépíteni, de most nem fizetné vissza az árát.

— A privatizációval számolnak már?

— Szerintem egy későbbi lépcsőben jöhetünk sorba. Egyelőre nincs rá gazdasági kényszer, s eszközigényes iparág lévén, több száz milliót kell a vásárlónak letennie. A fejlesztés is éppilyen költséges.

— Dolgozók miből érezhetik a valós helyzetüket?

— Ebben a tradicionális szakmában döntő szerepe van a mesterségbeli tudásnak. Sokan 20-30 éve itt dolgoznak, köztük én is. Szeretnénk ezt a fizetésekben is kifejezni. Az elmúlt hónapokban két lépcsőben 25 százalékkal emeltük a béreket.

T. Sz. I.

Kissori hullámvölgy — új elnökkel

Elnökválasztó közgyűlést tartottak a napokban Kissoron, az *Asotthalmi Alkotmány Szakszövetkezetben*. Demus László, aki korábban is itt dolgozott, s elnökként lehúzott több mint egy évtizedet, novemberben bejelentette, rokkantnyugdíjba megy. A búcsú meghittségeit beárnyékolja a kellemetlen tény, az elmúlt esztendő 4,5 millió forintos veszteséggel zárják. Az új vezetőnek ezzel az örökséggel kell szembenéznie.

Demus László abban látja a kisiklás okát, hogy a közös lehetőségeit meghaladóan védte az egyéni termelők érdekeit. A gyenge termőhelyi adottság kompenzálására kapott támogatás az értékesített termék után járt, ezért is futtatták fel a zöldség-gyümölcs felvásárlást. 10 százalékos árrésszel dolgoztak, ami a fuvarköltségre sem volt mindig elég. A takarmányárakhoz képest nagyon alacsony sertésfelvásárlási árra odaadták az árkiegészítést, hogy az emberek ne hagyjanak fel a hízalással. Ha befuccsol az állattenyésztés, a növénytermesztés is megsínyli, hisz homokon trágya nélkül aligha lehet tisztességes hozamot elérni. A tagoknak nyújtott gépi szolgáltatás árát szintén szerényen kalkulálták, s az elmaradt bevételt a támogatás kompenzálta. Amikor a korábbi mérték 71 százalékára csökkent a támogatás, újraszámolták a terveiket. Úgy találták, még mindig jobb nulla, vagy pár százezer forintos nyereséggel zárni, mint megsarcolni a termelőt.

A nagyrendszer akkor esett be, amikor augusztusban váratlanul még ezt a csökkent „állami hozzájárulást” is megfeleltette a költségvetés.

— Akkor kellett volna 30 százalékra emelni a felvásárlási árrést, s felcsapni a gépi munkák díját. Nem tudtuk megtenni. Erkölcstelen lett volna, nem ezt ígértük. Szezon közben ilyen nem lehet csinálni. Egyébként másutt se jobb a helyzet, nekünk annyi az előnyünk, hogy hitel nélkül dolgozunk, nem vagyunk eladósodva. A kényszerintézkedéseket az idén, ha az egészségem engedte volna, nekem éppúgy meg kellett volna tennem, mint az utódomnak.

A szavazás eredményeképp *Masa Jenő*, az eddigi főmezőgazdász az, akire e

A tehenes gazda

Abrahám János egyéni gazdálkodó gondolt egyet, s vállalta a jelöltséget az elnöki posztért. Talcán kínálta a lehetőséget, hogy a gazdák maguk közül válasszanak vezetőt. Még a szavazás előtt kérdeztem, miként szánta rá magát e lépésre.

— A jelölőbizottság elnökeként az emberekkel beszélgetve azt tapasztaltam, hogy nemigen akad most vállalkozó az elnökségre. Volt olyan vélemény, hogy aki indul, az vagy nagyon okos, vagy hülye. Egyiknek sem tartom magam, csak beleéreztem, ha széthullik a szövetkezet, a kisgazdaságok összefogás nélkül nem sokra viszik. Igaz, csak 8 osztályom, ambícióim és otthoni gazdálkodási tapasztalataim vannak.

— Kíváncsi vagyok a tapasztalataira.

— Itt, a tanyán '67 óta sok mindennel próbálkoztam, végül a tejtermelésnél kötöttem ki. A legtöbb 8 tehen volt, most ötöt tartok, és a szaporulatát. A bikaborjúkat felhízaltam, az üszöket vemhesítve adtam el a vásárbán. Most is van négy vemhes üszöm, nem tudom, lesz-e, aki megveszi. A szárazság, a takarmányhiány miatt sokszor volt már hullámvölgy, a mostani állapotot is annak tartom. Tíz hold földet művelünk a feleségemmel, a takarmányon kívül korábban dinnyét, most paradicsomot, burgonyát termelünk. Sokra nem vittük vele, de panaszra sincs ok.

— Milyennek látta a közöist?

— Az utóbbi időben a gazdálkodás kissé szabadjára volt engedve. Úgy mond érdekeltségi alapon, de nem mindannyiunk javára. Túl sokan voltak az irodán, ennyi munkához nem kell ennyi vezető és adminisztrátor. Ezen változtatni kell legelőször. A tagoknak nyújtott szolgáltatás díjait mindenképp emelni kell, de csak mértékkel. Meg kell találni a módját, hogy a felvásárlás ne legyen veszteséges. Korábban lett volna mi-ből félreírni, abból se tudunk, magunkra hagyatva most nehezebb.

A 138 érvényes szavazatból Abrahám János 26-ot kapott. Maradt főállású gazdálkodó. Az emberek zöme úgy látta, ma már iskolázottabb, az ügyekben járatos szakember kell a boldoguláshoz.

feladatok várnak. Nem lesz könnyű dolog az irodai, vezetői létszámon csökkenteni, hisz ennek eddig is a legfőbb gátja a tömegtelen nyilvántartási, adatszolgáltatási kötelezettség volt, amely ma sem csökken a kívánt mértékben. Tulajdon, szövetkezet, földet érintő új törvényeket, ésszerű agrárpolitikát várnak erre felé is, egyre türelmetlenebbül, hisz addig a kilábolás legmegfelelőbb útját csak botladozva kereshetik. *Masa Jenő* ezért csak átmeneti programmal számolhatott.

— A tagság fele nyugdíjas, a gazdálkodók zöme idős. Kevés az eszközök, ezért tőlünk továbbra is a gépi szolgáltatást és a felvásárlási lehetőséget várják. Hatalmi szóval nem lehet munkára bírni embereket, ezért ezeken a területeken

Tóth Szeles István

Túl sok a taxi?

Faszéntüzelésű mikrosütő

„Soha nem látott kisvállalkozás-alapítási hullám tanúi lehetünk” — állapítja meg egy közelmúltban napvilágot látott elemzés. 1990 közepén tizenegyzerezzel több kisiparos működött az országban, mint az év elején. „Legtöbben személy-, illetve teherfuvarozásba kezdtek.” Ez utóbbi megállapításon érdemes egy kicsit elgondolkozni.

Szinte szó szerint hasonló mondat állt abban az elemzésben, amely azt vizsgálta, kik vették igénybe az azóta megszűnt újrakezdési kölcsönöket. Szóval, sokan kezdtek el taxizni a 400 ezer forintos kedvező kamatozású hitelből. A maximum tíz évre kapott pénz után járó kamatot az első négy évben a Foglalkoztatási Alap fizeti. Aki tehát ennyi idő alatt törleszti a felvett pénzt, gyakorlatilag kamatmentesen kapja ezt az összeget. Érthető, hogy meglehetősen sokan választották ezt a variációt, ami a maximális összegnél nyolcezer forint havi részletet jelent. Ennyi tiszta pénzért sokat kell gurulni, s még annál is többet kint lenni. Ez utóbbi pedig már régen több napi 8 óránál.

Egy „újrakezdési” szempontjából akár érthető is a gyorsan elfelejtett taxisblokk. Nem lehet csodálkozni, ha sokak előtt elsötétült akkor a világ a drasztikus benzináremelés hírére. Utasban addig sem dúskáltak, s úgy gondolták, 60 forintos benzinárnál nyugodtan letámaszthatják autójukat. A vélemények az eseményekkel együtt gyorsan változtak, s az ellenzők egy része képtelen volt lenyelni, hogy milliós autósodákkal állnak előtte keresztbe, sértve ezzel személyiségét, szabadság- és mindenféle jogot. Pedig nem biztos, hogy a nyugati gépkocsikra, illetve tulajdonosokra kellett volna haragudni, sokkal inkább a 6-10 éves 1500-as Ladákra, Moszkvicokra, Wartburgokra, amelyek városban 10-12 liter benzint is elfűtölnek száz kilométeren. Érthető, hogy ők is meg akarnak élni, sokuknak van havi nyolcezer forintos törlesztése. Ha ez sikerül, akkor az 5-6 liter — akkori- ban még tíz-egynéhány fo-

rintos — gázolajat fogyasztó autótulajdonosoknak még inkább biztos a megélhetésük. A gépkocsi pedig csak olyan, mint az esztergagép, vagy a mikrohullámú sütő: a CNC-vezérlés idején láb-hajtású géppel nem él meg a mester, s faszéntüzeléssel sem próbálkozik már egyetlen hamburgeres sem.

Máris vannak, akik azt állítják, talán túl sok a taxi, s ezt a drasztok előtt sorjázó, egyre hosszabb kocsioszlopok is alátámasztani látszanak. Ennek természetesen az állampolgár örülhet leginkább, addig nem szaladhatnak el az árak, ameddig túlkínálat van. És itt már régen nemcsak a fuvarozásról van szó. Addig mennek el taxizni, hamburgert vagy pizzát sütni az emberek, addig nyitnak fagyaltozót, palackos ital-, autóalkatrészboltot, vagy biliárdtermet, ameddig az ott elérhető jövedelem nagyobb az átlagosnál. Azután egyszer szép lassan kisimul minden. Mindig lesznek, akik előreszaladnak, az utánuk jövők azonban hosszú távon nem engedik, hogy extraprofithoz jussanak.

Kovács András

Ha már a kiskereskedőknek is

... statisztikai jelentéseket kell kitölteni, akkor hol itt a rendszerváltás? Ezt a kérdést egy olvasónk tette fel, s mi a legilletékesebbhez, *Klonkai Lászlóhoz*, a KSH megyei igazgatójához továbbítottuk.

— Talán hihetetlennek tűnik, de erre éppen a rendszerváltás miatt van szükség.

— Hogyan?

— Jogos elvárás a statisztikai hivattal szemben, hogy megbízható képet adjon a lakossági fogyasztás alakulásáról, mint az életkörülmények egyik legfontosabb tényezőjéről. Régebben ehhez elegendő volt az állami vállalatok és szövetkezetek statisztikai megfigyelése. A gazdaság decentralizálásával, a magán-kiskereskedelem széles körű elterjedésével megváltozott a helyzet és a privatizáció is ezen a területen lesz a leggyorsabb. Forgalmunk már olyan jelentős, hogy semmiképpen sem hagyható figyelmen kívül.

— És most öles kérdőíveket kell kitölteni?

— Korántsem erről van szó. Ez megoldhatatlan ter-

Mint minden újjal, ezzel is van gond. Előzetesen tájékoztattuk a kiskereskedőket, hogy az adatok csak statisztikai összesítés céljára szolgálnak, a törvény értelmében egyedi adataikat a hivatalunk senkinek ki nem adhatja. A kiskereskedők egy része rendben beküldte a kérdőívet, nekik köszönöm az együttműködést, ugyanakkor sok bolt kérdőíve még hiányzik.

— Eljár velük szemben a hivatal?

— Az adatszolgáltatás a jogszabályok szerint kötelező, elmulasztása szankcionálható. Szeretnénk emelkél, az adatszolgáltatókkal jó kapcsolatot kialakítva biztosítani a felvétel sikerét. A közvéleményt, s az érintetteket csak így tudjuk tájékoztatni a kiskereskedelmi forgalom alakulásáról. Ezúton is kérem a kiskereskedőket, ne tekintsek felesleges zaklatásnak és tehernek ennek az egyetlen adatnak a bekérését.

K. A.